

LEŽE V TRAVI

Darinka Slanovec

LEŽE V TRAVI

pomladni dan
deklica vrtil dežnik
malo tudi boke

(pohvala, Apokalipsa 2004)

glej, na kolenih
pred materino dušico
podplati povsem običajni

(pohvala, Apokalipsa 2005)

v majhno sobo
s šopkom spominčic
vstopi nebo

rožni list –
v čajni škatlici dehti
mamin vrt

na vrtu se starka
bliža rožnim grmom
odlomi suho vejico

ko grizljam travno bilko
je moj jezik
zelen

pred svetlečo izložbo
na zeleno luč čakava
tujka in jaz

daleč je barje
čaplja ulovi veter
z enim zamahom

zapiha jugo
k obali hitita
morje in oblak

leže v travi
občudujem oblake
nad mojo vasjo

(3. nagrada, Apokalipsa 2007)

doma
moj kazalec obvisi
v praznem

(1. nagrada, Apokalipsa 2011)

zvoni avemarijo
zvoni avemarijo
zvoni mobi

spet
v tujem mestu
moje ime isto

še oreh samotni
jaz sem samotna
in tudi sosed

njegov smeh
moj smeh
blešči se invalidski voziček

nikjer vojaka –
na vratih vojašnice
adventni venček

(pohvaljeni niz, Apokalipsa 2011)

visok topol
vsej ulici odmerja
poletno sonce

v reki turistov
pred jeznimi pogledi
v hipu obmirujem

ne dokaz, sled
je pustil v rusi travi
martinček

z vonjem
cvetoč travnik premakne
roj čebel

divji veter ...
dali je, trava, lasje
enako zmršeni

po poljubu –
nimam več
zadnje besede

milni mehurčki –
ta dan si ne bo zapomnil
niti enega

rožnata žoga –
rajši uboga težnost
pravcata sužnja

kamenček
v mojem čevlju krikne
človek iz krvi

na pediatriji
blede obraze obarva
tv risanka

lepši
v zamegljenem zrcalcu
moj obraz

obraz lune
oko sprejme luč
svet je svetel

deževni večer
na mokrem asfaltu
tišina zvezd

čriček poje ...
utripa glasba
edine zvezde

preden vzleti
si na tanki veji vrabec
češe perje

intervju ...
brenčeč čmrlj preleti
ključno vprašanje

stopnišče ...
na neki drugi višini stopim
v modro nebo

po tebi diši
nebo skozi luknjico
v tvoji srajci

sončni vzhod
ah, polje samih sončnic
me obsije

nedeljsko jutro
glas ptice in glas vrča
oba slišim

pelargonije
v polnem razcvetu
mamo odpeljejo

zdaj na njenem grobu
krizanteme
z njenega vrta

ti žalni trakovi
mojih prednikov –
visoka trava

na robu lista
kaplja – čisto negibna
negibno drevo

taščica poje ...
vse tišje postaja
odpadlo listje

mrzle noge
v copatkah – v kaminu
mežika ogenj

ob ozeleneli veji
se je ohladil
ogelj v kaminu

solzi se
glogova veja v kaminu
dedova palica

še vedno živo
otročstvo v spominu
umirajočega starca

nazdravi sonce
čez hrbet Julijcev obžarjena
z notranjo lučjo

pisan metulj
mar na tvoji bluzi riše
še en travnik

na prste lahko
preštejem kresnice
ki se izgubijo v temi

krožijo
lastovke in veter
lov ali igra

upognjeno klasje
prav tja se vsuje
ploha ptic

kako se sklanja
klasje v vetru ...
od las proti duši

usahel potok
žuborenje in žejo
veter razpiha

tudi kričanje
ne razbije tišine
jutrišnjega dne

nekaj pribeži
v tišino
ko beseda nekaj izpušča

lahko te gane –
otroci se okrutno igrajo
starše

pri Mariji Pomačaj
študent prosi
za službo

v zakristiji ...
vendarle je razbit
nos svetnika

leti nizko in počí
balon z reklamo
NLB banke

pred ordinacijo ...
nasmehi
le v revijah

bolezen
pustim
na postelji

pometam
pepel
s čela in preproge

že prvo noč
v ograjeni vrt vdre
mesečina

v večernem gozdu
vsa drevesa rastejo
v neskončnost

noč ima oči
temni mesec se
nikoli ne nasmehne

tisoč žarkov
na petem vretencu
ali njegov nasmeh

dežna kaplja
na obrazu – nič težja
od sončnega žarka

mavrica –
deklica lovi kaplje
in očkov pogled

grmi ...
sosedov otrok
vneto igra na boben

nevihta je mimo
zakaj se nebo
znova oblači

celo ko vse spi
si vzame čas –
sveža žalost

ob vznožju križa
si tešim žejo
z vodo za krst

križpotje –
lučka ob nogah Križanega
sveti naravnost v srce

ena sama roža
je spremenila moje
žalostno okno

skozi okno
visoke gore zrem
z žlico v roki

nemirna zavesa –
zaradi nje se
bolje poznamo

nedolžen kamen
vzameš ga v roko, nameriš ...
ne, to je orožje

v slepi ulici
po pogrebu sošolca
še en fiks

dvojni martini
pijana luna
lovi nebo

pobegni, metulj,
pred častnim doktorjem
pedagogike

lastovke
v dežju – muhe
priletijo noter

cvetoča ciklama
osvetli gozdno pot
kaj če bo pohojena

puli plevel ...
vrtnica se ji naseli v
poteze obraza

sonce nad grobovi
dežne kaplje prav tja
v vsak cvet

cvetoče drevo
s senco čez pot piše
neko ime

na tuje greva
med nama so gorovja
govôri tiše

ne jemlji mi
poti čez hrib
postani gora

gora – moj prijatelj
zdaj zadaj, zdaj pred menoj
se skriješ v eno

če stopinja
tu pot vzkali –
razpade kamen

in vendar
ne dohitim obzorja
z najhitrejšim avtom

pismo življenja
jemljem si tvoje besede, Marjetka
govoriš neslišno

pod nebom je prostor
kje je moj načrt
ki se je šalil z Duhom

trepet jutra
dar tišine me izroča
Resničnosti

valovanje trav...
jaz se sprašujem
odgovor pa veš ti, o Gospod

jutro še hladno
lepa cerkev in topla
duša se smeji

na tem kraju
v duhu slutim svoje dalje, Jezus
mirna sem

golo drevje
jaz prav tako dozorim
hvala, Življenje

skrivnost upanja
oči dvigujem k nebu
tudi v krhkosti živim

o Bog, ista cerkev
isti oltar še danes
kakšna tišina

naredila sem križ
in zdaj je dobro
samo pozorna moram biti nate, moj Gospod

prideš po temi
v počitek in pričakovanje grem
z nevidno močjo

Pesničino okno

Haiku je kratka/najkrajša lirska trivrstičnica japonskega izvora z največ sedemnajstimi zlogi (5/7/5) v klasični obliki, medtem ko sodobni haiku glede števila zlogov ni tako strog. Haiku praviloma izraža konkreten dogodek ali pojav, ki sproža miselni preskok ali razkritje. Zanj je značilen predvsem motiv enosti človeka in narave, v sodobnejšem času tudi enosti v drugih (urbanih, medijskih, medčloveških itd.) okoljih. Izogiba se prisposodbam, vendar je sam v celoti pesniška podoba.

Haiku pesnik izstopi iz sebe – iz 'jaza'; ponotranji zunanji svet v vseh pojavnih oblikah – od mravlje do oblaka, od marjetice do sonca ... Prisluhne tišini in dopusti notranjemu glasu, da mu v trenutku srečanja z naravo ali drugim okoljem pove nekaj, česar verjetno nekdo drug sploh ne bi zaznal. Dopusti, da v zunanjem svetu (in nato v sebi) sreča haiku ali/in da haiku sreča njega. Drugič spet lahko celo izstopi iz sebe tako, da od zunaj (objektivno) pogleda vase, v najgloblje koticke svoje biti.

Haiku pesnik se zaveda trenutka, v katerem se znajde, in njegove minljivosti – že tolikokrat videnega, a vendar vsakokrat drugačnega. Osredotoči se na 'drobtinico' in najde ravnovesje v vsem, predvsem pa mir v sebi, ne da bi mu zato bilo potrebno postati Buda. Ne presoja, ne ocenjuje, ne vrednoti (dobro/

slabo, grdo/lepo), le doživi in vzame vse tako, kot je. Odpre se veličastnosti sveta okrog sebe, se mu vsakič znova čudi kot otrok in ga občuduje; včasih mu lahko doda tudi kanček humornosti. Spoštuje majhnost – prav to je veličina haiku pesnjenja; izraža ljubezen do življenja, posredno razgalja svoja čustva, ne da bi jih direktno poimenoval, izraža svetost bivanja v vsem, kar ga obdaja (in se zdi samo po sebi umevno: gora, drevo, trava, dež, sneg ...). Občuduje in najde enost v/z vsem.

Haiku pesnik je asket v ubesedovanju, ki je preprosto, ki ne potrebuje okraskov. Ne zapisuje miselnih konstruktov, ne 'filozofira'. Je ponižen in skromen, ne da bi izrazil, kaj njegov ego (razum, srce) misli, občuti, v kaj verjame ali kaj in kako želi, da bi se zgodilo. Haiku preprosto samo poroča, kaj, kje, kdaj in kako se kaj dogaja/zgodi. Haiku pesnik pravzaprav ni avtor haikuja, je le njegov skromni zapisovalec – o svetu in življenju, ki ga jemlje kot darilo.

Menim, da je Darinki Slanovec v pričujoči haiku zbirki vse to v veliki meri uspelo, o čemer pričajo tudi nagrade in pohvale njenih haikujev. Naj bo srečna in smela njena pot do bralstva!

Alenka Zorman
V Ljubljani, 8. februarja 2012

leže v travi
občudujem oblake
nad mojo vasjo

(tretja nagrada na 9. mednarodnem natečaju haiku poezije,
Apokalipsa, 2007)

Obrazložitev

»Tretjenagrajani haiku prinaša spominsko refleksijo, čeprav je zapisan v sedanjem realnem času. Človek je bitje s spominom, predvsem pa bitje, ki strastno niza členke svoje življenjske verige. Opazovalec je statičen, tako rekoč negibljiv, nad njim pa se dogajajo »vesoljske« premene.

Navidezni dualizem se razkrije kot kompleksno potovanje v trenutku, ko bralec dojame, da ima dotični haiku tudi svojo »zgodovino«.

Haiku, ki s svojo vizualno in vsebinsko podobo uprizarja eno najlepših iger otroštva, opazovanje oblakov in njih nepredvidljivo, večno spremenljivo kreiranje podob, ima tudi razsežnost domačijskosti in človekove povezanosti s svojim domom. Seveda se moramo takoj vprašati, kaj je človekov dom. So to oblaki nad njegovo vasjo ali je to vas, čez katero se bogatijo vodne kapljice, ki ustvarjajo paralelne svetove. Odgovor seveda ni preprost, odpira pa se vsaj v dve smeri. Na eni strani je človek s svojo koreninsko pogojenostjo, s svojo vezjo na rod, dom, družino in vas, na drugi strani pa je človek, ki odhaja, ki se prepušča sanjam in z oblaki potuje raz svet, na konec svoje pravljice / iluzije.

Haiku na izviren način odpira sintagmo »dom in svet«, arhetipski vzorec človekove večne dileme in iskateljstva domovine. Na popolnoma preprost, a učinkovit način združuje človekovo hrepenenje in neulovljiv trenutek »oblačne slike«, ki na simbolični ravni pomeni tudi mehko vez med duhom in telesom, še več, oboje združuje v enem samem pogledu, ki povezuje tudi nebo in zemljo.«

Jože Štucin

doma
moj kazalec obvisi
v praznem

(prva nagrada na 13. mednarodnem natečaju haiku poezije,
Apokalipsa, 2011)

Obrazložitev

» Ljudje se od svojih najbližjih sorodnikov – nekaterih opic – razlikujemo /predvsem/ po jeziku. Sestavni del učenja govora in jezika je kazanje – s kazalcem. Takšno kazanje nam je prirojeno, saj otroci ne glede na to, kje so rojeni, enako kažejo – s kazalcem. / Že / otrok namreč ve, da je potrebno /po/gledati v smeri kazalca in ne ostati na samem prstu. V slovenščini ima kazalec več pomenov: je lahko na uri, na tehtnici, na merilcu hitrosti ...

Doma se ljudje / ponavadi/ počutimo sproščeno, umirjeno. Znanе so nam stvari, ki nas obdajajo. Uganka je, zakaj kazalec pesnice obvisi v praznem. Je hotela komu kaj pokazati, povedati – morda celo požugati? In je v zadnjem trenutku ugotovila, da je sama doma? Ali pa je kazalec le odražal njen notranji monolog in je v trenutku spoznanja obvisel v praznem? Lahko bi rekli, da je kazalec pokazal / na / samega sebe, oziroma je – ker ni bilo ničesar, na kar naj bi usmeril pozornost pesnice – ostal sam , le kot kazalec , ki meri / na / Prazn/ in/o. Praznina, iz katere vse izhaja in se vanjo tudi / vse / vrača, je neizrekljiva. Noben kazalec ne more pokazati nanjo, niti je katerikoli kazalec ne more /iz/ meriti. Pa vendar, pa vendar ...

Haiku je klasična forma, ki je že ob svojem nastanku, v 17. stoletju, upoštevala meje jezika in nezmožnost ubesedenja Absoluta. A po drugi strani temelji haiku tudi na tem, da se vse, kar se godi, zgodi / v / Absolutu, / v / Praznini, / v / Kozmosu ...

Kako torej izreči Celoto in hkrati biti v Celoti in zunaj nje? V treh besedah (doma, kazalec, v praznem) je pesnici uspelo artikulirati svoje doživetje, svoje samo-zavedanje, ki je bilo tako intenzivno, da se je hkrati / tudi / Vesolje samo-zavedlo. To je / bil / Trenutek, ki je prek /obmolkega / kazalca postal Večnost, ko je tihi kazalec /po/kazal na Besedo, Tišino ...«

Edin Saračević

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-1

SLANOVEC, Darinka

Leže v travi / Darinka Slanovec ; [spremna beseda
Alenka Zorman]. – 1. izd., 1. natis. – Kamnik : samozal., 2012

ISBN 978-961-276-417-3
261445376

Darinka Slanovec
LEŽE V TRAVI

Spremna beseda
Alenka Zorman

Obrazložitvi
Jože Štucin in Edin Saračević

Oblikovanje
Matej Nemec

Tisk
NTD, d. o. o.
Ljubljana 2012

Prva izdaja, prvi natis
Naklada 300 izvodov

Knjiga je izšla v samozaložbi.